

V2 og V3 – syntaktisk variasjon i deklarativer i norsk talespråk

En komparativ studie av talere med ulik språklærings-
bakgrunn og alder

AV BAHRA RASHIDI

Sammendrag

I denne artikkelen undersøker jeg subjekt-verbal-rekkefølgen i deklorative setninger i norsk talespråk. Norsk kategoriseres ofte som et solid V2-språk. Forskningslitteraturen viser imidlertid at enkelte norske varieteter ikke alltid følger V2-strukturen i deklarativer. Dette har vist seg å være tilfellet i språkbruk blant unge i flerspråklige ungdomsmiljøer, i såkalt amerikansk-norsk og til en viss grad i nordnorske språkkontaktområder. Videre er brudd på V2-regelen ofte assosiert med språkbrukere som lærer norsk som andrespråk, særlig i den tidlige fasen av språklæringen. Et hovedmål med studien er å undersøke subjekt-verbal-rekkefølgen hos unge og unge voksne talere, bosatt i ulike områder i Oslo og omegn. Deltakerne er delt i tre grupper basert på deres språklæringsbakgrunn: a) førstespråkstalere av norsk, b) simultant flerspråklige og c) suksessivt flerspråklige med lengre botid i Norge. Analysen er basert på lydopptak av spontane samtaler av totalt 25 språkbrukere. Artikkelen går gjennom den syntaktiske variasjonen i materialet og presenterer en deskriptiv analyse av den. Hovedfunnene viser at brudd på V2-regelen forekommer i alle deltakergrupper, men med varierende hyppighet. Videre finner jeg at brudd på V2-regelen forekommer oftere hos de yngste talere (17–20 år) enn unge voksne (21–36 år). Resultatene indikerer at visse typer adverb i initial posisjon (nesten) utelukkende trigger V2, mens andre adverb i større grad fremmer V3.

Nøkkelord: *syntaks, V2, V3, inversjon, syntaktisk variasjon, andrespråkssyntaks*

Abstract

In this article I investigate subject-verb word order in declarative main clauses in spoken Norwegian. Norwegian is often classified as a robust verb-second (V2) language. However, the literature shows that some Norwegian varieties do not always adhere to the V2 pattern in declarative sentences. This has been observed in language use among adolescents in multilingual urban settings, in so-called American Norwegian, and to some extent in contact varieties in Northern Norway. Violation of the V2 rule is frequently associated with speakers who have Norwegian as a second language, especially in the early stages of language learning. A main goal of the study is to examine subject-verb order of adolescent and young adult speakers, residing in different areas in Oslo and the surrounding area. The participants are divided into three groups based on their language learning background: a) first-language speakers of Norwegian, b) simultaneous multilinguals and c) successively multilinguals with longer residence in Norway. The analysis is based on audio recording of spontaneous conversations of a total of 25 speakers. This article reviews the syntactic variation and presents a descriptive analysis of that variation. The main findings show that violation of the V2 rule occurs in all participant groups, but with varying frequency. Furthermore, violations of the V2 rule occur more often among youngest speakers (17–20 years old) than young adults (21–36 years old). The results indicate that the presence of certain types of adverbs in initial position (almost) exclusively trigger V2, whereas other adverbs more frequently facilitate V3 word order.

Key words: *syntax, V2, V3, inversion, syntactic variation, second language syntax*

Innledning

Formålet med denne artikkelen er å undersøke variasjonen i subjekt-verbal-rekkefølgen i deklarativer (heretter deklarativer) innledet av ikke-subjekter i norsk talespråk. Talespråksmaterialet bygger på 25 språkbrukere i alderen 17–36 år, fordelt på to aldersgrupper: unge (17–20 år) og unge voksne (21–36 år). Deltakerne

omfatter førstespråkstalere av norsk, simultant flerspråklige og suksessivt flerspråklige. Flertallet er født og/ eller oppvokst i Oslo og omegn og bor fortsatt der.

Norsk anses, i likhet med andre germanske språk, unntatt engelsk, å være et solid V2-språk (Gujord, 2023, s. 89). Som følge av V2-regelen inntar det finitte verbalet andreplassen i deklarativer i norsk, uavhengig av hvilket ledd som står i forfeltet.¹ Forfeltet inneholder kun ett setningsledd, som regel subjektet (S) for setningen, som vist i (1a). De fleste andre ledd kan også stå i forfeltet (Faarlund et al., 1997, s. 859), som for eksempel et adverbial (Adv), slik som i (1b). I slike tilfeller kommer subjektet etter det finitte verbalet, som følge av subjekt-verbal-inversjon (Gujord, 2023, s. 89).

(1a) Hun_(S) kommer_(FV) i dag_(Adv) V2

(1b) I dag_(Adv) kommer_(FV) hun_(S) V2

Tidligere forskning (Svendsen & Røyneland, 2008; Eide & Hjelde, 2018; Kinn, Stokka & Pájaró, 2024) har imidlertid dokumentert at førstespråksbrukere av norsk ikke alltid følger V2-regelen i talespråket. Dette gjelder blant annet når det initiale leddet ikke er et subjekt, som vist i (2):

(2) I dag_(Adv) hun_(S) kommer_(FV) V3

I eksempel (2) innledes setningen med et adverbial, etterfulgt av subjektet og det finitte verbalet, noe som gir en V3-struktur (dvs. verbalet på tredje plass). I litteraturen omtales slike strukturer som manglende inversjon eller V3 (Hagen, 1992; Opsahl, 2009). Hovedfokuset i denne artikkelen er konstruksjoner som i (2) i norsk talespråk, men jeg ser også på variasjonen mellom V2 og V3.

Strukturen i artikkelen er som følger: Først tar jeg opp tidligere V3-forskning, særlig det som er gjort i Skandinavia, og oppsummerer de viktigste innsiktene om V3-strukturen. Videre presenterer jeg hovedmålene og forskningsspørsmålene i denne studien før jeg gjør rede for den teoretiske tilnærmingen. Deretter beskriver jeg den metodiske framgangsmåten og materialet som er basis for analysen, samt deltakerne i studien. Etterpå presenterer jeg funnene og analyserer dem. Artikkelen avsluttes med en diskusjonsdel og en kort konklusjon.

¹ I denne artikkelen brukes termen *initialt ledd*.

Tidligere V3-forskning

Det er forsket en god del på V2-regelen og avvik fra denne i germanske språk, inklusiv norsk talespråk. Dette delkapitlet gir en oversikt over studier som har undersøkt V3-strukturen i talespråket (men se Wiese et al., (2022) for V3 i skriftspråket). V3-strukturen har blitt dokumentert i språkbruk i områder preget av språkkontakt. Det gjelder i første omgang flerspråklige ungdomsmiljøer i Sverige (Kotsinas, 1988), Danmark (Quist, 2000; Zachariassen, 2023), Norge (Svendsen & Røyneland, 2008; Opsahl, 2009) og Tyskland (Wiese, 2009). Den språklige varieteten som disse studiene har undersøkt, omtales i faglitteraturen blant annet som «multietnolekt» (Clyne, 2000; Quist, 2000), «multietnolektisk talestil» (Svendsen & Røyneland, 2008) eller «kontaktbasert talestil» (Svendsen, 2021).

V3-strukturen er også dokumentert i norsk arvespråk i Nord-Amerika (Alexiadou & Lohndal, 2018; Eide & Hjelde, 2018) senest også i Latin-Amerika (Melvær, 2023; Kinn, Stokka & Pájaro, 2024). Strukturen er dessuten dokumentert i andre språkkontaktområder i Norge, for eksempel i områder der kvensk, samisk og norsk møtes jf. f.eks. Sollid (2003). Videre har flere nyere studier dokumentert bruk av V3-konstruksjonen hos voksne talere med tysk som førstespråk (Schalowski, 2017; Bunk, 2020; Breitbarth, 2023) og hos voksne førstespråkstalere av svensk (Strandberg, 2024a, 2024b).

Mye av forskningen som er gjort, har sett på den lingvistiske distribusjonen til V3-konstruksjoner. Hovedfokuset i disse studiene er det initiale leddet (se nedenfor for en forklaring). I norsk sammenheng er Opsahls (2009) avhandling en av de første og mest omfattende undersøkelsene på dette feltet. I UPUS-prosjektet (*Utviklingsprosesser i urbane språkmiljøer, 2005–2010*)² studerer Opsahl (2009) blant annet V3-strukturen blant unge i flerspråklige miljøer i Oslo. Det er også noen nyere masteroppgaver som har undersøkt språkbruk hos unge i flerkulturelle miljøer i Bergen (Ellingsen, 2015), Trondheim (Strandheim, 2018), Fredrikstad (Rashidi, 2022) og Oslo (Flyen, 2023). I Sverige har Ganuza (2008) undersøkt V3-kontekster i både muntlig og skriftlig produksjon i flerspråklige ungdomsmiljøer. I Tyskland er det som nevnt flere undersøkelser som systematisk har undersøkt V3-setninger, ikke bare hos ungdommer i flerspråklige bymiljøer, men også hos voksne S1-talere av tysk som førstespråk (Schalowski, 2017; Bunk, 2020; Breitbarth, 2023).

Når det gjelder de lingvistiske aspektene i V3-konstruksjoner, viser tidligere forskning noen likheter i de undersøkte germanske V2-språkene. Både det initiale leddets

² UPUS-Oslo: <https://www.hf.uio.no/iln/forskning/prosjekter/upus/>

syntaktiske funksjon og lengde er viktige faktorer som favoriserer V3 framfor V2 (f.eks. Opsahl, 2009). Det er blitt vist at det initiale leddet i V3-konstruksjoner som regel er et adverbial. Adverbialet forekommer i form av preposisjonsfraser, substantivfraser og leddsetninger, men oftest i form av ett enkelt ord, som regel et adverb (Freywald et al., 2015). Majoriteten av adverbialene har en temporal betydning, eksempelvis *i går*, *i dag*, *nå*, *etterpå*, *da* og *hvert år*. Dette gjelder for både norsk, svensk og tysk (Freywald et al., 2015, s. 85; Wiese & Rehbein, 2016, s. 57; Schalowski, 2017, s. 18; Walkden, 2017, s. 55). I tillegg forekommer det et relativt stort antall kondisjonale adverbialer, mens lokale, modale og kausale adverbialer er sjeldnere (Freywald et al., 2015, s. 85). Det kommer også frem at V3 i liten grad er knyttet til spesifikke leksikalske elementer i flerspråklige ungdomsmiljøer, unntatt *egentlig* i norsk (Opsahl, 2009; Rashidi, 2022), *dann* ('da') og *danach* ('etterpå') i tysk (Wiese & Rehbein, 2016; Bunk, 2022), *sen* ('så') og *då* ('da') i svensk (Ganuza, 2008) og *så* i dansk (Zachariassen, 2023). Flere studier finner også at objekter i initial posisjon ikke forekommer i V3-setninger (Opsahl, 2009; Walkden, 2017; Bunk, 2020), unntatt i dansk (Zachariassen, 2023) og Latin-Amerika-norsk (Kinn et al., 2024). Når det gjelder subjektet i V3-konstruksjoner, er det ofte et pronomen, mens substantivfraser forekommer sjeldnere (Opsahl, 2009, s. 130; Freywald et al., 2015, s. 84; Walkden, 2017, s. 56; Bunk, 2020, s. 37).

Forsknings spørsmål

De studiene som undersøker V3 i norsk, har først og fremst tatt utgangspunkt i elever i ungdomsskolealder, og i noen grad elever i videregående skole (Svendsen & Røyneland, 2008; Opsahl, 2009; Ellingsen, 2015; Rashidi, 2022; Flyen, 2023).³ Freywald et al. (2015, s. 74) argumenterer for at variasjonen i verbplassering ikke er begrenset til unge i flerspråklige bymiljøer, men at den snarere kan være en del av en større språkendringsprosess. Svendsen og Røyneland (2008) fant for eksempel at manglende inversjon også forekommer blant unge med norsk som førstespråk. I Tyskland, som nevnt, har forskere dokumentert V3-strukturen også hos voksne talere av tysk som førstespråk (Schalowski, 2017; Bunk, 2020; Breitbarth, 2023). Med andre ord har tidligere studier som undersøkte V3-strukturen blant talere bosatt i Norge, verken undersøkt strukturen utenfor flerspråklige ungdomsmiljøer eller inkludert voksne talere (unntaket er studier fra språkkontaktområder i Nord-Norge). Denne studien

³ UPUS-Oslos deltakere som inngikk i Opsahl (2009) består hovedsakelig av tenåringer i ungdomsskolealder, med unntak av to deltakere på hhv. 19 og 21 år. Ellingsen (2015) har ni deltakere fra Bergen i alderen 15–19 år, mens Rashidi (2022) har sju deltakere fra Fredrikstad, alle elever fra videregående skole i alderen 18–19 år. Flyen (2023) har undersøkt seks 16-årige elever fra en ungdomsskole i Oslo.

inkluderer deltakere som er opptil 37 år gamle, samt personer bosatt i ulike miljøer og i forskjellige livssituasjoner. I den tidligere forskningslitteraturen omtales V3-strukturen som et ungdomsspråkfenomen (Opsahl, 2009). Dersom V3 også forekommer hos eldre talere, kan dette indikere at V3 ikke er begrenset til ungdomsspråket. Dette reiser videre spørsmålet om norsk syntaks er i endring. For å undersøke dette og for å sammenlikne V3-mønstret på tvers av ulike bakgrunner og aldersgrupper inkluderer studien både eldre S1- og S2-talere med lengre botid i Norge og unge deltakere, slik at resultatene blir sammenlikningsbare med tidligere norske studier. Det er viktig å understreke at gruppe 3 er forskjellig fra det som i forskningslitteraturen omtales som andrespråksinnlærere. En (andrespråks)innlærer er en person som er *i ferd* med å tilegne seg et nytt språk (Gujord, 2023, s. 13). Deltakerne i gruppe 3 er imidlertid personer som kom til Norge etter skolealderen, og som har bodd i Norge i minst 20 år. Funnene er likevel interessante fordi de gir innsikt i andrespråkssyntaks.

Et hovedmål med denne studien er dermed å undersøke forekomsten av V3-konstruksjonen blant talere i forskjellige aldersgrupper og miljøer, med særlig vekt på å belyse om V3 er begrenset til ungdomsspråket eller også forekommer blant andre talere, inkludert eldre S1-talere og S2-talere med lengre botid i Norge. Et annet mål med studien er å undersøke den lingvistiske distribusjonen av V3-strukturen og sammenlikne det med tidligere forskning. For å nå disse målene stiller jeg følgende forskningsspørsmål (F):

F1: I hvilken grad forekommer V3-strukturen hos deltakerne i utvalget avhengig av alder og språklæringsbakgrunn?

F2: Hvilke lingvistiske faktorer øker sannsynligheten for V3-strukturen?

For å undersøke disse forskningsspørsmålene annoteres alle mulige ikke-subjektinitiale deklarativer, dvs. kontekster hvor en ytring starter med et annet ledd enn subjektet. Deretter annoteres alle forekomster av V2 og V3. Disse forekomstene undersøkes så med tanke på deltakernes alder og språklæringsbakgrunn. For å analysere den lingvistiske distribusjonen av V3 fokuserer jeg på det initiale leddet i konstruksjonen og sammenlikner det med V2-konstruksjonene.

Begrepsavklaringer og teoretisk tilnærming

Som nevnt innledningsvis, er jeg i denne studien interessert i konstruksjoner som har et annet ledd enn subjektet i initial posisjon⁴ (også kjent som forfeltet), subjektet som andre ledd og et finitt verbal på tredje plass (jf. eksempel (2)). Initialt ledd defineres her som det første leddet i ytringen, det som står foran det finitte verbalet og subjektet. Nedenfor kommer vi også inn på begrepet løst forfelt som en del av ekstraposisjon. Ledd i ekstraposisjon står i et løsere forhold til setningen enn andre ledd. Det kan blant annet komme først i setningen, på en ekstra plass som blir kalt løst forfelt (Faarlund et al., 1997, s. 904).

Selv om norsk er et solid V2-språk, finnes det likevel noen andre konstruksjoner som har verbalet på tredje plass. Det gjelder eksempelvis konstruksjoner med fokuserende adverbial som i «Berre du får vere med» eller «Vi berre song litt» (Faarlund et al., 1997, s. 915–918). Dessuten tillater visse konstruksjoner både V2 og V3. Slike setninger er utelatt fra analysen. Det gjelder setninger med initialt *kanskje*, som i «Kanskje har dei sett det før» og «Kanskje dei har sett det før» (Faarlund et al., 1997, s. 814, 869; Lohndal et al., 2020).

En større utfordring for min undersøkelse er adverbet *så*. Adverbet *så* har ulike betydninger (*Bokmålsordboka* nevner minst ti) og anvendes med ulik funksjon som også medfører en delvis ulik syntaktisk distribusjon (Faarlund et al. 1997, s. 816–817; Eide & Hjelde, 2018, s. 31). Et viktig skille går mellom konkret og abstrakt bruk av *så* (Faarlund et al. 1997, s. 816–817) som illustrert i henholdsvis (3a) og (3b):⁵

(3a) og *så* kom vi tilbake til Paris (G2-03)

(3b) i Paris *så* besøkte vi (...) Eiffeltårnet (G2-03)

I den konkrete bruken av *så* refererer det til et tidspunkt som følger etter et annet tidspunkt og betyr ‘etterpå’, ‘deretter’ (Faarlund et al., 1997, s. 816), som i (3a). Denne bruken av *så* omtaler jeg som temporal konnektiv.

I den abstrakte bruken av *så* er både det semantiske innholdet og den fonologiske formen svekket (Faarlund et al., 1997, s. 817).⁶ Ifølge Faarlund et al. (1997, s. 817)

⁴ I *Norsk referansegrammatikk* brukes termen *forfelt* (Faarlund et al., 1997, s. 858–859).

⁵ Transkripsjonssymboler: (.) markerer mikropause, dvs. pauser under ett sekund, (...) markerer pauser mellom ett og to sekunder, mens (...) markerer pauser lengre enn 2 sekunder, ((latter)) metakommentarer, (xxx) markerer uforståelig ord/frase, (ord) markerer usikker transkripsjon, ord- markerer avbrutt ord, ... markerer avbrutt tale, e markerer nøling og : markerer forlenget lyd.

⁶ Ifølge Faarlund et al. (1997, s. 819) konkurrerer adverbet *så* med andre adverb som kan fungere som pro-ord. Ett av disse er adverbet *der*, som kan stå etter et fritt stedsadverbial. I mitt materiale finnes ett eksempel hvor *der* erstatter *så*. Dette eksemplet inngår i analysen av *så*-konstruksjonene.

står *så* i slike konstruksjoner i initial posisjon, mens det er et annet ledd i ekstraposisjon i et løst forfelt. Dette leddet er vanligvis et fritt adverbial, jf. «i Paris» i eksempel (3b). I slike tilfeller fungerer *så* som et pro-ord for adverbialet i løst forfelt (Faarlund et al. 1997, s. 817, 905–906). Denne bruken av *så* er i litteraturen omtalt som «*så*-konstruksjoner» og er svært hyppig i norsk talespråk (Eide & Hjelde, 2018, s. 31). I denne artikkelen behandler jeg ikke disse konstruksjonene som V3-struktur, slik Østbø (2014) gjør. Jeg følger istedet Faarlund et al. (1997, s. 817, 905–906) som sier at *så* i disse konstruksjonene står i forfeltet, og frasen foran er et løst forfelt. Dermed ser jeg på subjekt-verbal-inversjon i disse konstruksjonene. I tilfeller med manglende inversjon karakteriseres forekomstene som V3, vist i (4):

(4) sånn de dagene jeg sier at jeg må prioritere familie **så** folk blir litt sånn [...] (G2-09)

Det finnes også andre typer ledd i ekstraposisjon. Det dreier seg om konstruksjoner som vist i (5), hentet fra Faarlund et al. (1997, s. 904):

(5) Ibsen, han var ein stor dramatkar

I (5) står «Ibsen» i ekstraposisjon, i løst forfelt, mens det blir tatt opp igjen ved pro-ordet «han» i initial posisjon (Faarlund et al., 1997, s. 904–907). Det finnes noen få slike konstruksjoner i mitt datamateriale, men disse er ikke tatt med i analysen ettersom det er subjektet som står initialt i disse konstruksjonene. Som beskrevet i innledningen ser jeg kun på tilfeller der et annet ledd enn subjektet står i initial posisjon og dermed krever subjekt-verb-inversjon.

I denne artikkelen anvender jeg en strukturell tilnærming i beskrivelsen av den syntaktiske variasjonen i materialet. Jeg vil gjøre rede for de lingvistiske egenskapene i V2- og V3-konstruksjonene og kartlegge den syntaktiske distribusjonen. Jeg tar utgangspunkt i Hagens (1992) studie av inversjon i skriftlig norsk. Jeg legger særlig vekt på hans beskrivelser av hvordan egenskaper ved det initiale leddet påvirker subjekt-verb-inversjon, med fokus på det initiale leddets tyngde (målt i antall ord i frasen) og graden av (kon-)tekstbinding mellom leddet og foregående kontekst. Begrepet (kon-)tekstbinding forstås her i tråd med Hagen (1992) som tettere binding til foregående kontekst, samt tilfeller der det initiale leddet uttrykker motsetning til konteksten. Disse tolkningene danner utgangspunktet for hvordan jeg analyserer dataene.

Det empiriske materialet

Materialet består av lydopptak av uformelle samtaler mellom to eller tre personer. Under opptakene rettet jeg søkelyset mot to ulike diskurstyper: 1) en gjenfortelling og 2) fri samtale. Fortellingene ble valgt for å fremme bruken av innledende tidsadverbialer, med antakelsen om at innledende tidsadverbialer som for eksempel *først*, *etterpå*, *etter det* etc. forekommer hyppig i narrativer. Samtaler ble valgt for å skape en uformell og avslappet samtalesituasjon mellom deltakerne, da uformelle samtalekontekster fremmer bruk av V3-konstruksjonen (Wiese et al., 2022; Breitbarth, 2023). I begynnelsen av opptakene ble deltakerne bedt om å gjenfortelle en hendelse i kronologisk rekkefølge. Etter gjenfortellingsoppgaven fikk de fritt velge samtaleemner. For å hjelpe dem utarbeidet jeg en liste med forslag som inkluderte sport, film, fritidsaktiviteter etc.

Det ble brukt en mobiltelefon utstyrt med en kryptert app (*Diktafon*) til opptak, utviklet av Universitetet i Oslo.⁷ Samtalene ble gjennomført i grupper på to, og én gang tre, uten forskerens tilstedeværelse. Deltakerne kunne selv velge hvem de ønsket å ha samtaleopptak med. Samtalene fant sted i deltakernes hjem eller i et klasserom på skolen, mens to samtaler ble gjennomført i et forskningsrom ved Universitetet i Oslo. Alle samtalene varte rundt 30 minutter. Materialet består av 12 samtaler, i alt ca. 5,5 timer med opptak.

Opptakene ble supplert med et spørreskjema for å samle inn informasjon om deltakernes bakgrunn. Dette kartla blant annet alder, selvidentifisert kjønn, bosted, språklig bakgrunn og språkbruk i ulike kontekster. Spørreskjemaet ble fylt ut etter samtalen for å unngå å lede deltakernes oppmerksomhet mot språkbruk under selve samtalen.

Det er utfordrende å dokumentere et bestemt syntaktisk trekk i løpet av en tidsbegrenset, spontan samtale. Årsaken til dette kan være at visse syntaktiske konstruksjoner forekommer sjeldnere enn for eksempel bestemte fonologiske og morfologiske trekk (Cheshire, 2005). Bunk (2020, s. 36) har undersøkt V3-konstruksjonen hos førstespråkstalere av tysk og viser at strukturen forekommer sjeldnere hos S1-talere (sammenliknet med flerspråklige talere).

⁷ Nettskjema-diktafon: <https://www.uio.no/tjenester/it/adm-app/nettskjema/hjelp/diktafon.html>

Deltakere og rekruttering

Studien omfatter 25 deltakere bosatt i ulike bydeler i Oslo og omegn. Av disse er 18 kvinner og 7 menn, med en aldersspredning fra 17 til 36 år. Deltakerne er både elever på videregående skole og personer i høyere utdanning eller arbeidslivet og inndeles i kategoriene ungdom (17–20 år) og unge voksne (21–36 år). De representerer et mangfold i språklig bakgrunn, med både norsk- og utenlandsfødte foreldre fra ulike språkbakgrunner som blant annet somali, urdu, kurdisk, bengali og tamil.

Deltakerne er delt i tre grupper basert på deres språklæringsbakgrunn. I forskningslitteraturen blir skillet mellom første- og andrespråksutvikling satt ved 3–4-årsalder, se Gujord (2023, s. 25–27) for en nærmere diskusjon. Det er dette skillet jeg forholder meg til når jeg deler mine deltakere i grupper. Det betyr at deltakere som har hatt norsk førstespråklæring, og som har norskfødte foreldre, regnes som førstespråkstalere av norsk (S1-talere av norsk). Deltakere som er født og oppvokst i Norge, eller flyttet til Norge før eller i 3–4-årsalderen, men har utenlandsfødte foreldre, regnes som simultant flerspråklige med norsk som ett av sine førstespråk. Deltakere som flyttet til Norge etter 4-årsalderen, regnes som suksessivt flerspråklige. Disse deltakerne har lært norsk etter at førstespråket er mer eller mindre etablert (Svendsen, 2021, s. 17–18).

Utvalget av informanter i denne studien skiller seg delvis fra utvalgene som er brukt i tidligere forskning på V3-strukturen. Den viktigste forskjellen gjelder deltakernes alder. Tidligere studier har som nevnt ikke inkludert deltakere eldre enn 20 år,⁸ mens denne studien også omfatter språkbrukere over 20 år som befinner seg i forskjellige livssituasjoner. Noen studerer ved universitet, mens andre er i arbeid (totalt 14 deltakere av 25). Dessuten kommer deltakerne fra ulike bydeler i Oslo og omegn,⁹ i motsetning til tidligere studier som har søkelyst på bestemte skoler og/eller fritidsklubber i flerspråklige ungdomsmiljøer. Hensikten var nettopp å unngå at deltakerne kom fra samme miljø. Dette utvalget skiller seg fra det som vanligvis anvendes i V3-studier av multietniske miljøer ved at det inkluderer en bredere og dermed mer heterogen deltakergruppe. En slik heterogen deltakergruppe legger til rette for å undersøke om V3 er begrenset til flerspråklige ungdomsmiljøer, om det er et ungdomsspråkfenomen slik det framgår av tidligere forskning (Opsahl, 2009), eller om konstruksjonen også forekommer blant talere i andre miljøer og aldersgrupper. Tabell 1 gir en oversikt over deltakerne i studien.

⁸ Unntaket her er Opsahl (2009) som hadde én deltaker på 21 år.

⁹ De førstespråkstalere av norsk (gruppe 1) rapporterer å bo i områder som klassifiseres som Oslo vest.

Tabell 1: Deltakeroversikt.

Språklæringsbakgrunn	Informantkode	Kjønn og alder	Alder for læring av norsk
Gruppe 1: Førstespråkstalere av norsk	G1-01	Kvinne-22	Født i Fredrikstad
	G1-02	Kvinne-23	Født i Oslo
	G1-03	Kvinne-26	Født i Oslo
	G1-04	Kvinne-29	Født i Ringerike
	G1-05	Mann-23	Født i Oslo
	G1-06	Mann-23	Født i Oslo
	G1-07	Mann-27	Født i Oslo
Gruppe 2: Simultant flerspråklige	G2-01	Kvinne-17	Født i Oslo
	G2-02	Kvinne-17	4 år
	G2-03	Kvinne-17	Født i Oslo
	G2-04	Kvinne-18	Født i Oslo
	G2-05	Kvinne-18	Født i Oslo
	G2-06	Kvinne-18	Født i Oslo
	G2-07	Kvinne-18	3 år
	G2-08	Kvinne-23	1 år
	G2-09	Kvinne-27	2 år
	G2-10	Kvinne-28	3 år
	G2-11	Mann-19	Født i Oslo
	G2-12	Mann-19	Født i Oslo
	G2-13	Mann-19	Født i Oslo
	G2-14	Mann-20	Født i Oslo
Gruppe 3: Suksessivt flerspråklige	G3-01	Kvinne-25	6 år
	G3-02	Kvinne-32	7 år
	G3-03	Kvinne-32	13 år
	G3-04	Kvinne-36	7 år

Flere metoder ble benyttet for rekruttering av deltakere. Det ble laget en plakat med en QR-kode som ga tilgang til informasjon om prosjektet. Plakaten ble delt ut på sosiale medier, universiteter, biblioteker, kaféer og spisesteder. I tillegg ble det sendt ut e-poster til skoler og fritidsklubber. Noen av deltakerne ble også rekruttert gjennom mitt private nettverk. Rekrutteringsprosessen har pågått i flere måneder, og mange potensielle deltakere har trukket seg etter påmelding. Det har særlig vært ut-

fordrende å rekruttere eldre deltakere fra Oslo. Som følge av denne utfordringen ble det en skjevfordeling av antall deltakere i hver gruppe. Det ble åpnet opp for at deltakere fra nærliggende byer kunne inkluderes i studien.

Prosjektet ble meldt inn til og vurdert av *Sikt* (Kunnskapssektorens tjenesteleverandør), og innsamlingen og behandlingen av data har blitt gjennomført i tråd med deres retningslinjer.

Bearbeiding av materialet

Som nevnt ovenfor ble det tatt lydopptak av samtale ved bruk av Diktafon-appen, og etter endt samtale ble opptakene sendt til *Nettskjema*. I Nettskjema ble det brukt et KI-basert program (*Whisper V3*) for automatisk transkripsjon. Jeg har deretter manuelt gjennomgått og korrigert transkripsjonene på grunn av flere feil og uklarheter.

I talespråket forekommer tilfeller der en ytring ikke blir fullført. Taleren kan avbryte seg selv og starte på en ny ytring, eller bli avbrutt av samtalepartneren. I identifiseringen av ikke-subjektinitiale deklarativer og V2- og V3-konstruksjoner har jeg tatt utgangspunkt i *ytringer*. Kravet som stilles til en ytring her, er at den inneholder et initialt ledd (eller flere initiale ledd ved doble adverbialer, for eksempel et tids- og et stedsadverbial), et subjekt og et finitt verbal, tilsvarende de grammatiske kravene man stiller til en skriftlig setning. Dermed er ytringer som mangler ett eller flere av de tre leddene (initialt ledd, subjekt, verbal) ikke inkludert i opptellingen, mens avbrutte ytringer som har alle de tre syntaktiske leddene, er tatt med.

Videre har jeg i klassifiseringen av ytringene, særlig V3-forekomstene, tatt hensyn til faktorer som kontekst, pauser og tonefall. Dette er spesielt relevant ved reformuleringer og selvavbrutte ytringer. I de tilfellene det har vært vanskelig å avgjøre om det er en V3-konstruksjon eller ny start, som i (6), og selvreparasjoner som vist i (7), er disse også utelatt fra analysen.

(6) sånn på jobben liksom jeg føler liksom det er greit (G2-06)

(7) og derfor jeg: (.) tenker jeg sånn [...] (G1-03)

Her tolker jeg ikke frasen «sånn på jobben liksom» i (6) som del av ytringen «jeg føler liksom det er greit», noe konteksten også antyder. Deltakeren starter her på en ny ytring, «jeg føler liksom det er greit», selv om det ikke er pause mellom den første frasen og resten av ytringen. Derfor kan ikke «sånn på jobben» tolkes som et

initialt ledd. I (7) starter deltakeren med adverbialet «derfor», etterfulgt av subjektet «jeg» med en forlenget lyd. Deretter settes et finitt verbal inn, etterfulgt av subjektet «jeg» igjen. Dette taler for å analysere ytringen som en selvreparasjon.

Pauser etter innledende ledd i ytringen har spilt en sentral rolle i identifiseringen av V3-deklarativer. Elementer i ekstraposisjon som vanligvis markeres med en pause mellom leddet i ekstraposisjon og det påfølgende subjektet, krever ikke verbalet på andre plass (Svendsen & Røyneland, 2008, s. 75). Slike konstruksjoner kan være en reformulering eller selvreparasjon (Opsahl, 2009, s. 117). Imidlertid viser dataene at selv lange pauser etter det initiale leddet ikke indikerer en reformulering, taleren kan fortsette med subjekt-verb-inversjon selv etter betydelige pauser. Det har ikke alltid vært lett å høre om det er pause etter det innledende elementet. Et slikt eksempel er vist i (8):

(8)

tenker du å reise i sommeren eller? (G2-13)

selvfølgelig (.) man må jo reise litt [...] (G2-13)

Det er en mikropause, dvs. pause kortere enn ett sekund, etter adverbialet «selvfølgelig». Her tolker jeg adverbialet som en kommentar til foregående spørsmål og ikke en del av «man må jo reise litt». Med andre ord er subjektet fortsatt i initial posisjon. Forekomster som i (8) er derfor ekskludert fra dataene. Både pauser og fallende intonasjon har vært med på tolkningen av liknende forekomster. For å håndtere utfordringer ved behandling av dataene har jeg gjennomført flere lytterunder med ulike forskerkolleger for å sikre validiteten i analysene.

Som påpekt i Faarlund et al. (1997, s. 879), kan to adverbial stå sammen i initial posisjon. I mitt materiale forekommer noen få ytringer med doble adverbialer, som i (9).¹⁰ Disse er inkludert i undersøkelsen og behandles under kategorien «doble adverbialer» (jf. tabell 5).

(9) [akkurat nå (.)] [heldigvis] jeg merker at... (G2-06)

Med hensyn til det som gjenstår i materialet, identifiserte jeg ikke-subjektinitiale ytringer, også kalt V2-kontekster. Disse forekomstene er så videre kategorisert i to kategorier med henholdsvis V2- og V3-leddstilling. Resultatene, samt analysen av disse, presenteres nedenfor.

¹⁰ Ifølge Faarlund et al. (1997, s. 807) kan doble adverbialer i noen tilfeller analyseres som ett setningsledd. I mange tilfeller har det derfor vært vanskelig å avgjøre om de kan regnes som ett setningsledd eller ikke.

Resultater og analyse

De 25 deltakerne i studien produserer totalt 1303 ikke-subjektinitiale deklarativer. Det er disse 1303 forekomstene som danner det empiriske grunnlaget i denne artikkelen. Oversikten over fordelingen av V2- og V3-leddstilling er vist i Tabell 2.

Tabell 2: Ikke-subjektinitiale deklarativer og forekomster av V2 og V3.

Ikke-subjektinitiale deklarativer	V2 (antall)	V2 (%)	V3 (antall)	V3 (%)
1303	1203	92,3%	100	7,7%

Som tallene viser, følger majoriteten av de produserte ytringene den konvensjonelle V2-strukturen (n=1203 forekomster). Likevel finner vi også en god del V3-leddstilling. Av de 1303 ikke-subjektinitiale deklarativene har 100 en V3-struktur. Relativt sett har litt over 90 % av de ikke-subjektinitiale deklarativene V2-leddstilling, mens 7,7 % har V3. Den relative frekvensen av V3 ser ut til å være litt lavere enn i mange tidligere studier, f.eks. i Opsahl (2009) hvor frekvensen var ca. 31 % og Westergaard et al. (2023) hvor den var 9,6 %. Dette kan det være flere årsaker til, ikke minst utvalg av deltakere, data og innsamlingsmetode. Dette kommer jeg tilbake til.

Tallene som er presentert i Tabell 2, er samlede forekomster av V2- og V3-strukturer og sier dermed lite om variasjonen blant deltakerne. Derfor skal vi nå se nærmere på fordelingen av V2- og V3-forekomstene i mitt materiale i forhold til deltakernes språklæringsbakgrunn og alder.

Bruk av V2- og V3-strukturen på tvers av språklæringsbakgrunn og alder

I denne delen besvares forskningsspørsmålet om i hvilken grad V3-strukturen forekommer hos deltakerne i utvalget, avhengig av alder og språklæringsbakgrunn. Funnene presenteres og diskuteres fortløpende.

Som tidligere undersøkelser har vist, kan det være betydelig interindividuell variasjon i hvor mange V3-konstruksjoner som produseres, ikke minst i forhold til antallet ikke-subjektinitiale deklarativer hos en gitt taler (Eide & Hjelde, 2018; Westergaard, et al., 2023; Melvær, 2023). Jeg har sett på forekomster av V2 og V3 i de tre overordnede gruppene, men også hos den enkelte taleren. Tabell 3 viser fordelingen av tilgjengelige ikke-subjektinitiale ytringer og antall V3-forekomster blant deltakerne.

Tabell 3: Tilgjengelige ikke-subjektinitiale ytringer og bruk av V3 blant deltakerne.

Gruppenavn	Informantkode	Antall ikke-subjektinitiale ytringer	Antall V3-forekomster	% V3
Gruppe 1 (n = 7)	G1-01	61	1	1,6 %
	G1-02	89	1	1,1 %
	G1-03	54	1	1,8 %
	G1-04	91	4	4,4 %
	G1-05	22	0	0,0 %
	G1-06	54	0	0,0 %
	G1-07	46	0	0,0 %
Middelverdi		59,6	1,0	1,3 %
Standardavvik		24,2	1,4	1,6 %
Gruppe 2 (n = 14)	G2-01	23	0	0,0 %
	G2-02	57	1	1,8 %
	G2-03	29	4	13,8 %
	G2-04	17	7	41,2 %
	G2-05	59	23	39,0 %
	G2-06	40	12	30,0 %
	G2-07	53	3	5,7 %
	G2-08	76	5	6,6 %
	G2-09	50	4	8,0 %
	G2-10	77	2	2,6 %
	G2-11	28	3	10,7 %
	G2-12	16	0	0,0 %
	G2-13	62	16	25,8 %
	G2-14	16	2	12,5 %
Middelverdi		43,1	5,9	14,1 %
Standardavvik		21,8	6,7	14,2 %
Gruppe 3 (n = 4)	G3-01	73	2	2,7 %
	G3-02	97	2	2,1 %
	G3-03	35	1	2,9 %
	G3-04	78	6	7,7 %
Middelverdi		70,8	2,8	3,9 %
Standardavvik		26,0	2,2	2,6 %
Hele utvalget				
Middelverdi		52,1	4	8,9 %
Standardavvik		24,7	5,5	12,1 %

Fordi antall deltakere varierer i de tre gruppene, er det muligens vanskelig å danne et solid sammenlikningsgrunnlag. Likevel gir tabellen et innblikk i forekomsten av V3-strukturen hos deltakere med ulike språklæringsbakgrunn og alder.

Gruppene viser klare forskjeller både i antall tilgjengelige ikke-subjektinitiale ytringer og i frekvensen og variasjon av V3. Gruppe 1 (førstespråkstalere av norsk)

har i gjennomsnitt $59,6 \pm 24,2$ ikke-subjektinitiale ytringer og en lav forekomst av V3 på $1,0 \pm 1,4$, noe som indikerer både lav gjennomsnittlig bruk og liten spredning mellom deltakerne. Også nyere tysk forskning viser at V3 har lav frekvens hos voksne S1-talere av tysk som førstespråk (Bunk, 2020). Gruppe 2 (simultant flerspråklige) skiller seg ut ved en betydelig høyere og mer variabel V3-bruk ($5,9 \pm 6,7$). Det høye standardavviket antyder stor interindividuell variasjon i denne gruppa. Den relativt store variasjonen i gruppe 2 betyr at gruppens høyere gjennomsnitt i stor grad forklares av noen få deltakere med høye V3-andeler, mens flere deltakere har få eller ingen V3-forekomster. Gruppe 3 (suksessivt flerspråklige) har en mellomliggende V3-forekomst ($2,8 \pm 2,2$), med en moderat spredning som peker mot større homogenitet enn i gruppe 2, men mindre enn i gruppe 1. De suksessivt flerspråklige skiller seg ut med de lave V3-forekomstene. Forutsatt at V2-regelen er vanskelig å tilegne seg jo eldre man er ved tilegnelse av norsk (Brautaset, 1996), kunne man forvente høyere V3-forekomster hos denne gruppa sammenliknet med gruppe 2.

Tabellen viser også at variasjonen innad i gruppene er tydelig. Noen deltakere har nærmest ingen V3-forekomster, mens andre bidrar med relativt mange forekomster. Denne interindividuelle spredningen er særlig uttalt i den simultant flerspråklige gruppen. Også tidligere V3-forskning har dokumentert at det forekommer interindividuell variasjon. Dette gjelder både studier av multietnolektisk talestil og studier av norsk arvespråk i Nord-Amerika og Latin-Amerika (Opsahl, 2009; Eide & Hjelde, 2018; Melvær, 2023). Det er dessuten stor intraindividuell variasjon i hele materialet. Dette kommer jeg tilbake til nedenfor. Samlet sett tyder mønsteret på at simultant flerspråklige i gjennomsnitt benytter V3 hyppigere, men også at dette funnet må tolkes med varsomhet på grunn av stor interindividuell spredning og ulik gruppestørrelse.

Om alder spiller en rolle for bruken av V3, er vanskelig å avgjøre fordi bare gruppe 1 og 3 har unge voksne (21–36 år), mens gruppe 2 kun har tre deltakere i denne alderskategorien. Kategorien unge voksne er heller ikke tidligere undersøkt i V3-forskningen, som ofte beskriver V3 som et inngruppefenomen, forstått som at det benyttes kun blant venner innad i ungdomsgruppa (Quist, 2000; Opsahl, 2009). Mine funn gir likevel empirisk støtte for at V3 ikke er begrenset til unge i flerspråklige ungdomsmiljøer, fordi strukturen forekommer hos flertallet av deltakerne, men forekomstene blant unge voksne er få, slik at utbredelsen i denne aldersgruppen forblir usikker. Hovedfunnene viser at de yngste deltakerne (17–20 år) produserer flest V3-konstruksjoner, samtidig som det er stor interindividuell variasjon.

V2- og V3-distribusjonen i lys av deltakernes språklæringsbakgrunn

Som nevnt tidligere er det stor variasjon mellom talerne når det gjelder antall produserte V3-konstruksjoner. Vi har sett at de unge (17–20 år) simultant flerspråklige bruker strukturen mest, sammenliknet med førstespråkstalere av norsk (S1-talere) og suksessivt flerspråklige. Det er færrest V3-forekomster blant S1-talere av norsk. Dessuten har vi sett at det også er stor interindividuell variasjon blant de unge. I tillegg forekommer det intraindividuell variasjon, illustrert i (10a-d):

(10a) **selvfølgelig**_(Adv) det_(S) er_(FV) viktig å reise (G2-13)

(10b) **selvfølgelig**_(Adv) er_(FV) det_(S) viktig (G2-13)

(10c) **derfor**_(Adv) er_(FV) det_(S) lurt å (ha) en jobb ved siden av skolen ass (G2-14)

(10d) **derfor**_(Adv) jeg_(S) må_(FV) prøve å satse på en bil (G2-14)

I henholdsvis (10a-b) og (10c-d) ser vi at én og samme taler kan bruke både V2- og V3-konstruksjonen med samme type initialt ledd. Hva denne variasjonen på individnivå skyldes, er det vanskelig å si noe generelt om.

Dataene viser dessuten at den lingvistiske distribusjonen i V2- og V3-deklarativer er lik på gruppenivå. Alle gruppene produserer flest V2-konstruksjoner med de korte adverbialene *så*, *nå*, *da*, *der* og *her*. I V3-konstruksjonene er det samme type initialt ledd som utløser V3 i samtlige grupper, som illustrert i (11a-c) ved hjelp av *hvis*-setninger:

(11a) **hvis det hadde skjedd meg**_(Adv) jeg_(S) hadde_(FV) (.) jeg tror jeg hadde killa meg selv (G1-04)

(11b) **hvis du kommer og sier jeg bakte en kake til deg som en gave**_(Adv) (.) jeg_(S) skal_(FV) faktisk begynne å gråte (G2-05)

(11c) **og hvis jeg (.) sender liksom 15 millioner**_(Adv) (.) det_(S) blir_(FV) rundt omkring to og halvtusen (G3-02)

Som (11a–c) viser, har det initiale leddet i disse V3-forekomstene samme form, nærmere bestemt en leddsetning innledet med *hvis*. Likhetsstrekkene i syntaktiske konstruksjoner mellom de tre gruppene kan være av betydning fordi de kan bidra til nye innsikter i andrespråkssyntaks og variasjon i morsmålssyntaks. Likhetene kan også henge sammen med formelle egenskaper ved det initiale leddet (her: det initiale led-

dets lengde), som er blant de tendensene Hagen (1992) mener øker sannsynligheten for manglende subjekt-verb-inversjon. I og med at V3-forekomster er svært få blant førstespråkstalere av norsk, er det vanskelig å fastslå om de observerte likhetstrekene er tilfeldige mønstre eller ikke. Dette begrenser tolkningen av resultatene og understreker behovet for analyser med et større datasett.

Det initiale leddet i V2- og V3-deklarativer

Nedenfor presenteres analysen som gir grunnlag for å besvare forskningsspørsmålet om hvilke lingvistiske faktorer som øker sannsynligheten for V3-strukturen. Jeg skal først se på det initiale leddet i V2- og V3-deklarativer. Jeg skal se på leddets syntaktiske funksjon, form og lengde. I tillegg ser jeg på noen enkelte leksemer som er hyppige i denne konstruksjonen, både i min studie og i tidligere V3-studier (Opsahl, 2009; Flyen, 2023). Alle disse aspektene blir utpekt som relevante for forekomsten av V3 i tidligere forskningslitteratur (Opsahl, 2009; Freywald et al., 2015; Westergaard et al., 2023).

Det initiale leddets syntaktiske funksjon

Som nevnt påpeker tidligere forskning at det initiale leddet kan ha relevans for forekomsten av V3-konstruksjonen (Freywald et al., 2015). På bakgrunn av dette gjorde jeg en syntaktisk analyse av samtlige ikke-subjektinitiale deklarativer for å finne ut av den syntaktiske funksjonen til det initiale leddet. En oversikt over funksjonene er vist i Tabell 4.

Tabell 4: Det initiale leddets syntaktiske funksjon i V2- og V3-deklarativer.

Syntaktisk funksjon	V2 (n = 1203)	V3 (n = 100)
Adverbial	1116	100
Objekt	70	0
Predikativ	9	0
Andre ¹¹	8	0

Av Tabell 4 framgår det at det er ulike ledd i førsteposisjon i de ikke-subjektinitiale deklarativene. Men som det like tydelig kommer fram, er det i hovedsak adverbialer

¹¹ Kategorien «andre» består hovedsakelig av topikaliserde ledd som syntaktisk og semantisk hører til i leddsetningen, en konstruksjon som kalles setningsknote (Faarlund et al., 1997, s. 1095), som f.eks. «det synes jeg var kult».

som står først. Dette gjelder både for V2- og V3-deklarativer. For V3-konstruksjonen er initialposisjon utelukkende fylt av adverbialer, mens objekter og predikativer kun forekommer med inversjon (V2). Dette stemmer godt overens med tidligere forskning hvor adverbialenes dominans i initial posisjon i V3-konstruksjoner er veldokumentert, mens andre setningsledd i initial posisjon ikke ser ut til å medføre V3 (Opsahl, 2009; Walkden, 2017; Bunk, 2020); men se om objekter i dansk i Zachariassen (2023). Dermed gir mine data empirisk støtte til at V3 forekommer nærmest utelukkende etter adverbialer i initial posisjon i norsk og er dermed i samsvar med tidligere forskning på ungdomsspråket i flerspråklige bymiljøer i Norge, Sverige og Tyskland, jf. Freywald et al. (2015, s. 84) for en samlet oversikt.

Det initiale leddets form og lengde

Tidligere talespråksstudier av både multietnolekter, arvespråk i Nord-Amerika og Latin-Amerika og av andrespråksinnlærerens skriftlige tekster viser at lengden (eller «tyngden», definert som antall ord, jf. Hagen (1992, s. 33) til det initiale leddet ser ut til å påvirke subjekt-verb-plasseringen: Korte initiale ledd fremmer V2, mens lange ledd i større grad ser ut til å hindre inversjon og dermed resulterer i V3 (Hagen, 1992; Opsahl, 2009; Westergaard et al., 2023). For å undersøke om lengden på det initiale leddet påvirker sannsynligheten for V3 i mitt materiale, har jeg sortert de initiale adverbialene i følgende fem kategorier: i) ettordsfraser, jf. (12a), ii) to- eller flerordsfraser, jf. (12b), iii) doble adverbialer, jf. (12c), iv), leddsetninger, jf. (12d), og v) leddsetninger/fraser etterfulgt av *så* (såkalt *så*-konstruksjoner), jf. (12e):

(12a) **derfor**_(Adv) jeg_(S) bruker_(FV) linser hele tida (G1-01)

(12b) **de siste sommerne**_(Adv) jeg_(S) har_(FV) bare jobbet jeg (G1-02)

(12c) **akkurat nå**_(Adv) (.) **heldigvis**_(Adv) jeg_(S) merker_(FV) at... (G2-06)

(12d) **hvis jeg kjenner han riktig**_(Adv) (.) han_(S) kommer_(FV) til å be meg å sl- stoppe på to (G2-09)

(12e) og i denne uka **så** var_(FV) jeg_(S) på hyttetur (G1-05)

Oversikt over fordelingen av V2- og V3-deklarativer i forhold til det initiale leddets lengde er vist i Tabell 5.

Tabell 5: Lengden til det initiale adverbialet i V2- og V3-deklarativer.

Det initiale adverbialets lengde	V2	V3	i alt
Ettordsfraser	1084	50	1134
<i>så-konstruksjoner</i>	332	1	333
<i>andre ettordsfraser</i>	752	49	801
To- eller flerordsfraser	21	22	43
Doble adverbialer	5	2	7
Leddsetninger	6	26	32
I alt	1116	100	1216

Som vi ser i Tabell 5, er det flest ettordsfraser i initial posisjon (n=1134). Tabellen bekrefter at korte ledd i initial posisjon tenderer å fremme inversjon: V2 forekommer oftest etter fraser bestående av ett enkelt ord (n=1084). Samtidig finner vi også eksempler på V3-leddstilling etter ettordsfraser (n=50). Disse utgjør grovt sagt halvparten av samtlige V3-forekomster i mitt materiale.

Når det gjelder fraser på to eller flere ord i initial posisjon, er det primært snakk om preposisjonsfraser, noen få substantivfraser og enkelte adverbfraser. Når det gjelder leddstilling etter disse frasene, ser vi ingen store forskjeller. Forekomstene er ikke mange (i alt 43), men de fordeler seg stort sett likt mellom V2 og V3. Doble adverbialer er få i materialet. De fleste slike adverbialer består av to eller tre ord. Kun i ett tilfelle har de mer enn tre ord, både i V2- og V3-konstruksjoner. Det er heller ingen markant forskjell i verbplassering etter disse doble adverbialene. Derimot gir initiale leddsetninger flest V3 sammenliknet med V2. Det er ikke mange leddsetninger i initial posisjon i mitt materiale (n=32), men det er tydelig at disse favoriserer V3. Dermed kan vi konkludere med at jo lengre og mer komplekst (jf. leddsetninger) det initiale leddet er, jo større sannsynlighet er det for å få V3.

Når det gjelder ettordsfrasene, har jeg skilt ut disse med abstrakt *så* (*så-konstruksjoner*).¹² Som det framgår av Tabell 5, forekommer slike konstruksjoner kun med subjekt-verb-inversjon, unntatt i ett tilfelle (jf. eksempel (4)). Med tanke på diskusjonen om lengde er det interessant å påpeke at frasene/leddsetningene som blir plassert foran *så*, varierer sterkt. Det er både ettordsfraser, to- eller flerordsfraser og leddsetninger. Med andre ord kan man anta at lengden til det elementet som plasseres

¹² Som påpekt under teorikapittelet følger jeg *Norsk referansegrammatikk* som sier at i disse konstruksjonene kan *så* bare stå i forfeltet, etter et ledd i ekstraposisjon i løst forfelt (Faarlund et al., 1997, s. 817, 905–906). Derfor behandles disse konstruksjonene under «ettordsfraser». Også Westergaard et al. (2023, s. 150) behandler denne konstruksjonen for seg.

foran *så* i løst forfelt, ikke har innvirkning på subjekt-verb-plasseringen. Det er snarere bruken eller fraværet av *så* som har det. Vi sammenlikner (13a) og (13b) fra én og samme taler for å illustrere poenget:

(13a) og egentlig *så* kunne_(FV) jeg_(S) ikke ta ferie (G2-07)

(13b) egentlig du_(S) kan_(FV) jo ikke ta ferie (G2-07)

Dette kan brukes som et argument for at frasen som forekommer før *så*, ikke er et ledd i konstruksjonen innledet av *så*, men står i ekstraposisjon i løst forfelt, jf. Farlund et al. (1997, s. 817, 904–905). Dette taler for at *så*-konstruksjoner kan grupperes med ettordsfrasene (jf. også Westergaard et al., 2023, s. 152).

Meklenborg (2020) undersøker *så*-konstruksjoner og påpeker at pragmatisk gjør slike konstruksjoner det enklere å oppfylle V2-kravet. Prosodisk kan det være utfordrende å inkludere et langt initialt element i setningsstrukturen. Bruken av *så* gir taleren anledning til å ta en pause og gjenoppta setningen. Dermed står ikke *så*-konstruksjoner i konflikt med V2-ordstilling. Tvert imot kan de godt være avgjørende for å bevare V2, ifølge Meklenborg. Tidligere svensk og norsk forskning viser også at sannsynligheten for V2 er høyere i forbindelse med *så*-konstruksjoner sammenliknet med tilfeller uten *så* (Ganuza, 2008, s. 100–101; Opsahl, 2009, s. 140; Strandheim, 2018, s. 45; Rashidi, 2022, s. 60).

Frekvente ettordsfraser

I Tabell 5 ser vi at de fleste ytringene starter med en ettordsfrase, og at ettordsfrasene samlet gir flere V2- enn V3-forekomster. Samtidig viser tabellen at andelen V3 er høyest etter ettordsfraser sammenliknet med lengre initiale ledd. I dette underkapitlet undersøker jeg derfor ettordsfrasene nærmere. I den videre analysen skiller jeg mellom korte og lange ord (målt i antall stavelser). Ettordsfrasene som forekommer svært sjelden, er utelatt fra tabellen. Det gjelder ettordsfraser både i V2- og V3-deklarativer hvor majoriteten forekommer kun én gang, unntatt *ellers*, som forekommer to ganger med V3, og *først*, som forekommer tre ganger med V2. Oversikt over de mest frekvente ettordfrasene er gitt i Tabell 6.

Tabell 6: De mest frekvente ettordsfrasene i V2- og V3-deklarativer.¹³

Ettordsfraser	V2	V3
Enstavelsesord		
så	457	5
da	173	2
nå	71	5
der	24	0
her	6	1
<i>Enstavelsesord i alt</i>	<i>731</i>	<i>13</i>
Flerstavelsesord		
egentlig	2	9
selvfølgelig	3	8
etterpå	0	3
samtidig	0	3
plutselig	1	3
derfor	2	3
<i>Flerstavelsesord i alt</i>	<i>9</i>	<i>29</i>
I alt	740	42

Ut fra oversikten i Tabell 6 ser vi at også stavelseslengden til ettordsfrasene ser ut til å påvirke forekomsten av V2 og V3. De korte tids- og stedsadverbene på én stavelse, *så*, *da*, *nå*, *der* og *her*, er de mest hyppige leddene i initial posisjon. De gir flest V2-forekomster (n=731) og svært få V3-forekomster (n=13). I mitt materiale forekommer ledd på to eller flere stavelser generelt mye sjeldnere (jf. Tabell 4). Til gjengjeld ser de ut til å favorisere V3. Blant flerstavelsesordene er det seks leksemer som ofte opptrer i denne sammenhengen. Det er verdt å merke seg at tidligere undersøkelser av subjekt-verb-inversjon i talespråket blant ungdommer i flerspråklige miljøer i Norge også viser at adverbialene *egentlig*, *etterpå* og *plutselig* er de hyppigst forekommende adverbialene i initial posisjon i V3-setninger (Opsahl, 2009; Rashidi, 2022; Flyen, 2023). Jeg kommer tilbake til disse adverbialene nedenfor.

Flere undersøkelser har rapportert at V3 sjelden forekommer etter enstavelsesadverbialene *da* og *så*, blant annet i talespråksstudier av ungdom i flerspråklige miljøer i Oslo (Opsahl, 2009, s. 136) og i Fredrikstad (Rashidi, 2022). Undersøkelser av amerikanorsk viser også at V3 er mindre frekvent etter adverbialene *da*, *nå* og *så* (Eide & Hjelde, 2018, s. 56; Westergaard, et al., 2023, s. 152). Også Hagen (1992) finner

¹³ Disse tallene er eksklusive *så*-konstruksjoner, jf. Tabell 5.

at korte initiale ledd tenderer å fremme V2 i skriftlige tekster skrevet av andrespråks-innlærere.

Det finnes imidlertid studier som har dokumentert motsatt mønster. I Ganuzas (2008, s. 95) svenske materiale fra multietniske miljøer er de korte adverbialene *sen* ('så') og *då* ('da') (i tillegg til leddsetninger) dominerende i V3-konstruksjoner. I danske flerspråklige ungdomsmiljøer er det korte initiale adverbialet *så* blant de hyppigste innlederne i V3-setninger (Zachariassen, 2023). Også i tyske data er V3 hyppig etter adverbialet *dann* ('da'), både i flerspråklige ungdomsmiljøer og hos voksne tyske førstespråkstalere (Wiese & Müller, 2018; Schalowski, 2017; Bunk, 2020). For Latin-Amerika-norsk viser Melvær (2023, s. 79–80) at i V3-konstruksjoner brukes ofte *da* og *så* som innledere.

Det er vanskelig å fastslå årsaken til de observerte forskjellene, både innenfor de ulike norske varietetene og mellom de andre V2-språkene. Mulige forklaringer kan være ulike former for språkkontakt, samt frekvensen av de initiale elementene som dukker opp. Ytterligere undersøkelser er nødvendige for å avklare dette.

Med dette som bakteppe går jeg nå over til en nærmere analyse av de initiale adverbialene som er mest utberedt i V3-konteksten (jf. Tabell 5). Nedenfor følger en analyse av andre særtrekk ved disse adverbialene, utover at de er flerstavelsesord.

Kontekstbindende adverbialer og V3

Analysen i denne delen tar utgangspunkt i adverbialene *egentlig*, *selvfølgelig*,¹⁴ *etterpå*, *samtidig*, *plutselig* og *derfor*, som forekommer oftere med V3 enn med V2 (jf. Tabell 6). Som nevnt er både *egentlig*, *etterpå* og *plutselig* omtalt som frekvente adverbialer i V3-deklarativer i forskning om ungdomsspråket i flerspråklige miljøer i Norge (Opsahl, 2009; Rashidi, 2022; Flyen, 2023).

På den ene siden kan de nevnte adverbialene kategoriseres som tunge initiale ledd, tendensene Hagen (1992) mener å ha betydning for manglende inversjon. På den andre siden fungerer de som kontekstbindende adverbialer. Dette gjelder særlig adverbialene *egentlig*, *selvfølgelig* og *derfor*. Slike adverbialer knytter en setning eksplisitt til en foregående setning eller konteksten generelt (Faarlund et al., 1997, s. 816). Dette skaper grunnlag for sterk(ere) kontekstbinding mellom adverbialet og

¹⁴ Det er viktig å nevne at over halvparten av *selvfølgelig*+S+V (V3) tilhører en og samme taler, likeså to av forekomstene av *selvfølgelig*+V+S (V2).

den foregående ytringen. Forholdet mellom graden av kontekstbinding og manglende inversjon er også nevnt i tidligere studier, både innen syntaktisk forskning på skriftspråk og talespråk. I sin undersøkelse av skriftlige tekster viser Hagen (1992) at sterk (kon)tekstbinding mellom det initiale leddet og den foregående konteksten kan hindre inversjon. Også Opsahl (2009, s. 137) kategoriserer i sin analyse av talespråket til ungdommer *egentlig*, *etterpå* og *plutselig* som sterkt kontekstbindende (jf. også Rashidi (2022, s. 52) om *egentlig*).

Tolkningen om forholdet mellom sterk kontekstbinding og manglende inversjon gjelder også tidsadverbialene *etterpå*, *samtidig* og *plutselig*. Mens de kontekstbindende adverbialene nevnt i forrige avsnitt knytter en setning eksplisitt til en foregående setning, refererer *etterpå* til et tidspunkt som kommer rett etter et annet tidspunkt som allerede er nevnt, og *plutselig* signaliserer et avbrudd i den tidligere etablerte tidsrammen, mens *samtidig* brukes om noe som nettopp er nevnt i en annen setning.

Samtidig er det viktig å påpeke at også adverbialet *så* karakteriseres som kontekstbindende (Faarlund et al., 1997, s. 816). I materialet mitt brukes både *så* og *da* som kontekstbindende adverbial i majoriteten av tilfellene. De blir brukt i forbindelse med narrativer, hvor de refererer til et tidspunkt som følger like etter et annet tidspunkt som allerede er etablert (Faarlund et al., 1997, s. 816). I motsetning til de ovennevnte V3-adverbialene trigger de imidlertid V2 fremfor V3. Tolkningen om graden av kontekstbinding mellom det initiale leddet og den foregående konteksten er med andre ord ikke en dekkende generalisering, men er likevel verdt å nevne.

Oppsummering av distribusjonen av V2- og V3-deklarativer

I den foregående analysen har jeg forsøkt å svare på forskningsspørsmålet om hvilke lingvistiske faktorer som øker sannsynligheten for V3-strukturen. Her har jeg tatt utgangspunkt i det initiale leddets syntaktiske funksjon, form og lengde (både på frase- og ordnivå) og noen enkelte leksemer og deres funksjon. Jeg finner at type av initialt ledd, både dets syntaktiske funksjon, lengde og visse enkelte leksemer i initial posisjon, har noe å si for verbplassering i ikke-subjektinitiale deklarativer. Jeg finner både adverbialer, objekter og predikativer i initial posisjon, men det er en sterk sammenheng mellom ulike ledd som tillater V3, hvor V3 kun forekommer etter adverbialer i mitt materiale. Det ser i tillegg ut til å være en viss sammenheng mellom det initiale leddets lengde og forekomsten av V3. Lange initiale ledd, som leddsetninger,

men også flerordsfraser, utløser V3, mens korte ledd, især ettordsfraser, har en tendens til å fremme subjekt-verb-inversjon. De fleste ettordsfrasene består av et enkelt adverb (*så, da, nå* og *der*), og det er det mest frekvente elementet i initial posisjon i ikke-subjektinitiale deklarativer. Selv om de fleste korte adverbialer medfører V2, er det også en del forekomster med V3. Her virker det som om distribusjonen av V3 eller V2 også i dette tilfellet på en måte henger sammen med stavelseslengden på det initiale leddet. Selv om ettordsfraser kan sies å være korte, har de likevel ulikt antall stavelser. Adverbialer på én stavelse medfører fortrinnsvis V2, mens flerstavelsesadverbialer fortrinnsvis medfører V3. Det er likevel usikkert om lengden er den avgjørende faktoren, eller om det er andre faktorer, så som leksikalske, pragmatiske og kontekstuelle, som er i spill her.

Vi har også sett at V3 i en viss grad ser ut til å være knyttet til bestemte leksikalske elementer, hvor adverbialene *egentlig, selvfølgelig, etterpå, samtidig, plutselig* og *derfor* dominerer. Felles for disse adverbialene er at de er flerstavelsesord og dermed kan kategoriseres som tunge initiale ledd. I tillegg er disse adverbialer med kontekstbindende funksjon, og slik bidrar de til en tettere binding til den foregående konteksten. Det ser ut til å være en sammenheng mellom graden av kontekstbinding mellom det initiale leddet og den foregående konteksten, og manglende subjekt-verb-inversjon (Hagen, 1992; Opsahl, 2009).

Diskusjon

Et av målene med denne undersøkelsen var å undersøke forekomsten av V3-konstruksjonen i ulike aldersgrupper og hos talere med ulik språklæringsbakgrunn. Gjennom dette arbeidet har jeg vist at også andre språkbrukere enn majoritets- og minoritetsspråklige ungdommer i flerspråklige miljøer, om enn sjeldnere, produserer V3-konstruksjonen. Tidligere forskning behandler V3-strukturen som et inngruppefenomen, som en del av multietnolektisk talestil (Kotsinas, 1998; Quist, 2000; Opsahl, 2009). Fokuset i de studiene har primært vært ungdomsspråket, særlig elever fra ungdomsskole, og i mindre omfang videregående skole. Denne studien inkluderer også unge voksne (21–36) i tillegg til unge (17–20 år). Majoriteten av deltakerne kommer heller ikke fra samme skole eller (ungdoms)miljø, og derfor kan språket på tvers av deltakerne ikke betraktes som et inngruppefenomen. Det kan derfor tenkes at bruk av V3, som tidligere har fungert som et inngruppefenomen hos mange ungdommer, bevares også i voksen alder. Over tid kan denne strukturen ha blitt internalisert i multietnolektbrukeres språklige repertoar, slik at den sameksisterer med V2. I tillegg må

vi regne med at V3 er relativt vanlig i urbane miljøer, blant annet på grunn av utbredelsen i multietnolekter, høy forekomst blant andrespråksinnlærere og minoritetsspråklige familier. Dette innebærer at mange talere møter V3 i språklig input (Emilsen & Søfteland, 2020, s. 30), noe som kan gjøre at strukturen gradvis integreres i grammatikkene deres. Gjennom kontakt mellom andrespråksinnlærere, foreldregenerasjoner og majoritetssamfunnet kan V3 dermed spre seg videre til andre talere i samfunnet. Dette er foreløpig hypotetisk, fordi vi mangler direkte bevis, men scenarioet får støtte i funn fra andre språkkontaktområder (jf. *Tidligere V3-forskning*-kapitlet).

Et interessant funn som kan brukes som sammenlikningsgrunnlag når det gjelder den strukturelle likheten ved V3-konstruksjoner, er at enkelte adverbialer i konstruksjonen synes å være stabile over tid. Det er nå omtrent 18 år siden UPUS-Oslo-forskerne samlet inn data i Oslos multietniske ungdomsmiljøer (Svendsen & Røyneland, 2008). Som vist i analysekapitlet er de mest frekvente adverbialene i V3-deklarativer i mitt materiale (*egentlig*, *etterpå* og *plutselig*) også blant de hyppigste i UPUS-materialet (Opsahl, 2009). At disse adverbialene stadig forekommer i V3-deklarativer, kan tyde på at de i noen kontekster blir mer tilbøyelige til å opptre i V3-posisjon, det vil si at de i økende grad foretrekker eller tillates som det initiale leddet foran subjektet. For å vurdere om dette utgjør et reelt endringsmønster, bør frekvensendringer over tid kartlegges.

Videre blir manglende inversjon i den tidligere andrespråklitteraturen ofte behandlet som et innlærertrekk. V3-forekomstene produsert av gruppe 3 (dvs. deltakere som tilegnet seg norsk etter skolealder) kan slik sett forstås som et andrespråksfenomen, selv om deltakerne ikke anses som andrespråksinnlærere i denne studien. Det er imidlertid vanskelig å forklare V3-strukturen blant S1-talere ut fra et andrespråksperspektiv. Og selv om frekvensen av V3 er svært ulikt på tvers av gruppene, er den lingvistiske distribusjonen av V3-deklarativer lik.

Samlet sett antyder funnene at V3-strukturen ikke utelukkende er et ungdomsfenomen i flerkulturelle miljøer. Dersom bruken opprettholdes på tvers av sosiale nettverk og alder, kan V3 få varig plass i norsk syntaks. Datasettet mitt er imidlertid begrenset og gir derfor ikke grunnlag for å trekke konklusjoner.

Før vi konkluderer, er det viktig å påpeke på enkelte metodiske forhold. For å skape mulige kontekster for V3 benyttet jeg, som nevnt, en gjenfortellingsoppgave. Målet var å få deltakerne til å bruke adverbialer som *først*, *etterpå*, *senere* i det kronologisk strukturerte narrative. Resultatet ble at deltakerne i stedet tok i bruk adverbialene *så* og *da* som temporale konnektiver, som i hovedsak trigget V2.

En generell problemstilling ved studier av talespråk er at forskningskonteksten kan oppleves kunstig. Selv om jeg ikke var til stede under samtalene, viser dataene at deltakerne var oppmerksomme på mobiltelefonen som opptaksutstyr (synlig opptaksikon), noe som kan ha påvirket språklig valg. Vi ser på sitatene nedenfor.

(14a) fordi jeg heter jo ((navn)) ((latter)) og (...) ((felles latter))

og som dere kan høre på e fra navnet mitt (.) så er jeg en utlending (G2-12)

(14b) ja vi er jo muslimer (.) vi vi kommer jo fra: (..) veste: e kanten ((latter i bakgrunnen)) (G2-11)

(14c) det var lov å si navnet deres [...] kanskje du må slette det (G1-03)

Samtalen mellom G2-11 og G2-12 framstår som prestasjonspreget, noe som blant annet kommer til uttrykk når de finner på navn og presenterer seg som «muslimer fra vestkanten», samtidig som de ler mye. Bevisstheten om forskningskonteksten synliggjøres også i sitatet (14c) ovenfor. I (14c) retter deltakeren seg direkte mot forskeren (her: «du» = forsker). Disse situasjonene kan beskrives som «observatørens paradoks» (Labov, 1972, s. 209), der tilstedeværelsen av innspillingsutstyret kan påvirke hvordan folk snakker, og dermed blir det utfordrende å fange det forskeren ønsker å studere. Dessuten viser mine data en klar forskjell mellom førstespråkstalere av norsk og øvrige deltakere. Selv om alle deltakerne er undersøkt med samme metode, forekommer V3-konstruksjonen hyppigere hos noen deltakere enn hos andre. At forekomstene blant S1-talere er få, gjør det vanskelig å trekke sikre konklusjoner. Likevel gir dataene støtte for at konstruksjonen også finnes hos S1-talere. Fraværet av det språklige trekket som blir forsket på, indikerer ikke nødvendigvis at trekket ikke er en del av talernes språklige repertoar. Og motsatt sier forekomsten av trekket heller ikke hvor typisk trekket er for deres språkbruk. En videre undersøkelse med et større datasett og eventuelt flere opptak av de samme personene i ulike kontekster kan muligvis avhjelpe problemet og gi større innsikt i bruken av V3-konstruksjoner.

Konklusjon

I denne artikkelen har jeg presentert data om avvik fra streng V2-leddstilling i deklarativer setninger i norsk talespråk. Et mål med studien var å undersøke subjektverbal-rekkefølgen hos talere med ulik språklæringsbakgrunn, i forskjellige aldersgrupper og miljøer, for å belyse om V3 var begrenset til ungdomsspråket eller

også forekom blant andre talere, inkludert eldre S1-talere og S2-talere med lengre botid i landet. Et annet mål med studien var å undersøke den lingvistiske distribusjonen av V3-strukturen og sammenlikne det med V2-konstruksjoner. Materialet består av lydopptak fra 25 deltakere i alderen 17–36. Studien inkluderer førstespråkstalere av norsk, simultant flerspråklige og suksessivt flerspråklige. Hovedfunnene viser at den relative frekvensen av V3 er lav, og at strukturen forekommer hos deltakere med ulik språklæringsbakgrunn med varierende hyppighet. Simultant flerspråklige bruker strukturen mest, med betydelig intraindividuell variasjon, mens S1-talere og suksessivt flerspråklige bruker strukturen i mindre grad. Det er også en sammenheng mellom alder og bruk av strukturen: V3 forekommer hyppigere hos de yngste talere (17–20 år) enn unge voksne (21–36 år). Dataene tyder videre på at typen initialt ledd påvirker forekomsten av subjekt-verb-inversjon. Enstavelsesord i initial posisjon tenderer til å utløse V2, mens flerstavelsesord og leddsetninger i initial posisjon øker sannsynligheten for V3.

Samlet viser funnene at V3-strukturen ikke er begrenset til flerspråklige ungdomsmiljøer. Studien kan dermed legge grunnlag for nye spørsmål om norsk talesyntaks og språklig variasjon. Det er ikke tilstrekkelig evidens til å trekke sikre konklusjoner, men resultatene kan kaste lys over variasjon i norsk talesyntaks.

Litteratur

- Alexiadou, A. & Lohndal, T. (2018). V3 in Germanic: A Comparison of Urban Vernaculars and Heritage Languages. I M. Antomo & S. Müller (Red.), *Non-canonical verb positioning in main clauses*. *Linguistische Berichte Sonderheft* 25 (s. 245–264). Helmut Buske Publishers.
- Brautaset, A. (1996). *Inversjon i norsk mellomspråk. En undersøkelse av inversjon i stiler skrevet av innlærere med norsk som andrespråk*. Tromsø-studier i språkvitenskap 18. Novus.
- Breitbarth, A. (2023). V3 after central adverbial in German: Continuity or change? *Journal of Historical Syntax*, 7(8), 1–47.
- Bunk, O. (2020). 'Aber Immer Alle Sagen Das'. *The Status of V3 in German: Use, Processing and Syntactic Representation*. [Doktorgradsavhandling]. Humboldt University Berlin.
- Cheshire, J. (2005). Syntactic variation and spoken language. I L. Cornips & K. P. Corrigan (Red.), *Syntax and Variation. Reconciling the Biological and the Social* (s. 81–106). John Benjamins.
- Clyne, M. (2000). Lingua franca and ethnolects in Europe and beyond. *Sociolinguistica* 14, 83–89.
- Eide, K. E. & Hjelde, A. (2018). Om verbplassering og verbmorfologi i amerikanorsk. *Maal og Minne* 1, 25–69.
- Ellingsen, E. M. (2015). «Det er vår måte å kommunisere på». *En studie av språkbruk blant ungdom i flerspråklige miljø i Bergen*. [Masteroppgave]. Universitetet i Bergen. <https://hdl.handle.net/1956/10399>

- Emilsen, L. E. & Søfteland, Å (2020). L2 acquisition in a rich dialectal environment: Some methodological considerations when SLA meets dialectology. I A. Edmonds, P. Leclercq & A. Gudmestad (Red.), *Interpreting language-learning data* (s. 9–38). Language Science Press. <https://zenodo.org/records/4032280>
- Flyen, S. (2023). «Oshan er beste»: En studie av språkbruk blant ei gruppe ungdommer på en flerspråklig skole i Oslo. [Masteroppgave]. Høgskolen i Innlandet.
- Freywald, U., Cornips, L., Ganuza, N., Nistov, I. & Opsahl, T. (2015). Beyond verb second – a matter of novel information-structural effects? Evidence from Norwegian, Swedish, German and Dutch. I J. Nortier & B. A. Svendsen (Red.), *Language, Youth and Identity in the 21st Century. Linguistic Practices across Urban Spaces* (s. 73–92). Cambridge University Press.
- Faarlund, J. T., Lie, S. & Vannebo, K. I. (1997). *Norsk referansegrammatikk*. Universitetsforlaget.
- Ganuza, N. (2008). *Syntactic Variation in the Swedish of Adolescents in Multilingual Urban Settings: Subject-verb Order in Declaratives, Questions and Subordinate Clauses*. [Ph.d-avhandling]. Stockholms Universitet.
<https://urn.kb.se/resolve?urn=urn%3Anbn%3Ase%3Asu%3Adiva7457>
- Gujord, A-K. H. (2023). *Å studere utvikling av andrespråk*. Fagbokforlaget.
- Hagen, J. E. (1992). Feilinvertering, overinvertering og underinvertering. *NOA. Norsk som andrespråk*, 15, 27–38.
- Kinn, K., Stokka, M. L. & Pájaro, V. (2024). Latin-Amerika-norsk: Noen første observasjoner. *Norsk Lingvistisk Tidsskrift*, 42, 177–212.
- Kotsinas, U.-B. (1988). Rinkebysvenskan – en dialekt? I P. Linell, V. Adelswärd, T. Nilsson & P. A. Pettersson (Red.), *Svenskans beskrivning 16. Förhandlingar vid sammankomst för att dryfta frågor rörande svenskans beskrivning* (s. 264–278). Universitetet Linköping, Tema kommunikation.
- Labov, W. (1972). *Sociolinguistic Patterns*. Blackwell.
- Lohndal, T., Westergaard, M. & Vangsnes, Ø. A. (2020). Verb Second in Norwegian: Variation and acquisition. I R. Woods & S. Wolfe (Red.), *Rethinking Verb Second* (s. 770–789). Oxford University Press.
- Meklenborg, C. (2020). Adverbial resumptive and Verb Second. I R. Woods & S. Wolfe (Red.), *Rethinking Verb Second* (s. 90–125). Oxford University Press.
- Melvær, J. O. (2023). *V2 i norsk arvespråk i Latin-Amerika*. [Masteroppgave]. Universitetet i Bergen.
- Nettskjema-diktafon mobilapp (2017). <https://www.uio.no/tjenester/it/adm-app/nettskjema/hjelp/diktafon.html>
- Opsahl, T. (2009). «Egentlig alle kan bidra!»: en samling sosiolingvistiske studier av strukturelle trekk ved norsk i multietniske ungdomsmiljøer i Oslo. [Doktorgradsavhandling]. Universitetet i Oslo.
- Quist, P. (2000). Ny københavnsk 'multietnolekt'. Om sprogbrug blandt unge i sprogligt og kulturelt heterogene miljøer. *Dansk talesprog*. Bind 1, (s. 143–212). Institutt for Dansk Dialektforskning. C. A. Reitzels.
- Rashidi, B. (2022). «En innblikk» i språklige trekk blant ungdommer i multietniske miljøer i Fredrikstad. [Masteroppgave]. Universitetet i Oslo.
<https://www.duo.uio.no/handle/10852/95436>
- Schalowski, S. (2017). From adverbial to discourse connective: Multiple prefields in spoken German and the use of dann 'then' and danach 'afterwards'. Universität Postdam: Arbeitspapiere *Sprache, Variation, Migration: Studentische Arbeiten* Vol. 6.

- Sollid, H. (2003). *Dialektsyntaks i Nordreisa: Språkdannelse og stabilisering i møtet mellom kvensk og norsk*. [Doktorgradsavhandling]. Universitet i Tromsø.
- Strandberg, V. (2024a). Varför V3 nu? Temporal och konditionala bisatser som fria initiala annex. *Språk och interaktion* 6, 1–25. <https://helda.helsinki.fi/bitstreams/00aa5cf8-42f6-484a-bad1-b4af5b807943/download>
- Strandberg, V. (2024b). Kronologi, samtalsstruktur och ompositionering. Tillägg till kommunikativa projekt med turinitialt *sen* i tal-i-interaktion. *Journal for German and Scandinavian Studies* 4, 14–34. <https://doi.org/10.60055/GerSk.2024.4.14-34>
- Strandheim, K. (2018). «Viss de e andre fålk som ikke sjønne sæ like my på de, så kainn vi snakk meir sånn tradisjonell trøndersk»: En sosiolingvistisk studie av registervariasjon hos ungdom fra flerkulturelle miljøer i Trondheim. [Masteroppgave]. Norges teknisk naturvitenskapelige universitet. <https://ntnuopen.ntnu.no/ntnu-xmlui/handle/11250/2787477>
- Svendsen, B. A. (2021). *Flerspråklighet – til begeistring og besvær*. Gyldendal.
- Svendsen, B. A. & Røyneland, U. (2008). Multiethnolectal facts and functions in Oslo, Norway. *The International Journal of Bilingualism*, 12(1 & 2), 63–83.
- UPUS-Oslo (2020). <https://www.hf.uio.no/iln/forskning/prosjekter/upus/>
- Westergaard, M., Lohndal, T. & Lundquist, B. (2023). Variable V2 in Norwegian heritage language: An effect of crosslinguistic influence? *Linguistic Approaches to Bilingualism*, 13(2), 133–162.
- Wiese, H. (2009). Grammatical innovation in multiethnic urban Europe: new linguistic practices among adolescents. *Lingua*, 119, 782–806.
- Wiese, H. & Müller, H. G. (2018). The hidden life of V3: An overlooked word order variant on verb-second. I S. Müller & M. Antomo (Red.), *Non-Canonical Verb Positioning in Main Clauses*, Special Issue, *Linguistische Berichte* (s. 201–223). Buske.
- Wiese, H. & Rehbein, I. (2016). Coherence in new urban dialects: A case study. *Lingua*, 173, 45–61. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0024384115002193>
- Walkden, G. (2017). Language contact and V3 in Germanic varieties new and old. *Journal of Comparative Germanic Linguistics*, 20, 49–81. <https://d-nb.info/115653397X/34>
- Zachariassen, D. (2023). Pushing the limits of V2 new syntactic options in a Danish urban dialect. *Scandinavian Studies in Language*, 14(1), 30–70. <https://doi.org/10.7146/sss.v14i1.142624>
- Østbø, C. B. (2014). Topic doubling. *NALS. Nordic Atlas of Language Structures Journal*, 1(1), 423–434. <https://tekstlab.uio.no/nals#/chapter/26>